

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Ε΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Η χώρα της επιχειρηματολογίας»

ΣΑΜΑΡΑ ΣΩΤΗΡΙΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι .Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Η χώρα της επιχειρηματολογίας

Δημιουργός/δημιουργοί σεναρίου

Σωτηρία Σαμαρά

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Ε΄ Δημοτικού

Χρονολογία

Οκτώβριος 2012

Διδακτική/θεματική ενότητα

«Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού», τετράδιο εργασιών, 2^η ενότητα: *Η ζωή στην πόλη.*

«Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού», βιβλίο μαθητή, 15^η ενότητα: *Τηλεόραση*

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

8 διδακτικές ώρες

Χώρος

Εντός σχολείου: εργαστήριο Πληροφορικής

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για την υλοποίηση του σεναρίου προϋπόθεση αποτελεί η αξιοποίηση κατάλληλων διδακτικών πρακτικών με στόχο τη διαμόρφωση μιας διαφορετικής ταυτότητας

μαθητών. Οι μαθητές αυτοί δε θα μείνουν στην απλή γνωριμία των επιμέρους πτυχών της θεματικής ενότητας «Κινητό Τηλέφωνο», αλλά μέσα από τις αλληλεπιδράσεις στη σχολική τους τάξη θα εσωτερικεύουν στάσεις και θα αποκτούν κριτική ικανότητα απέναντι σε αυτές.

Όσον αφορά στην υλικοτεχνική υποδομή, προϋπόθεση για την εφαρμογή του σεναρίου αποτελεί η ύπαρξη εργαστηρίου Πληροφορικής και η προεργασία από την πλευρά του εκπαιδευτικού για την εγκατάσταση ενός «Προγράμματος Διαχείρισης της Τάξης». Προτεινόμενο λογισμικό: *Insight*, διατίθεται ελεύθερα στο διαδίκτυο από

<http://www.faronics.com/en-uk/products/insight/>.

Ο/Η

εκπαιδευτικός επισκέπτεται τον προτεινόμενο δικτυακό τόπο και επιλέγει «Evaluate». Κατόπιν συμπληρώνει την προτεινόμενη φόρμα, έπειτα κάνει καταχώρηση και τέλος φορτώνει το πρόγραμμα. Με το πρόγραμμα αυτό μπορεί να κάνει ταυτόχρονη επίδειξη σε όλη την τάξη μιας εφαρμογής ή κάποιων επιμέρους οδηγιών, μπορεί να ελέγχει ή να απελευθερώνει τη χρήση όλων μαζί

ή ενός ή μερικών Η/Υ, μπορεί να διαμοιράζει ένα αρχείο σε όλους τους Η/Υ ή σε κάποιους.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

--

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο είναι πρωτότυπο στη σύλληψη.

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με το σενάριο επιδιώκεται καταρχήν να ανιχνευθεί η προϋπάρχουσα γνώση τόσο σε επίπεδο πληροφοριών σχετικά με το θέμα «Κινητό Τηλέφωνο και η χρήση του στο σχολείο» όσο και σε επίπεδο επιστημονικών εννοιών (π.χ. επιχείρημα, αντίρρηση).

Επιπλέον, με το σενάριο επιδιώκεται να «εμβαπτιστεί» ο/η μαθητής/τρια στο προφορικό επιχείρημα, να εξοικειωθεί με τη δομή του, να ασκηθεί να σκέφτεται επιχειρήματα και να τα εντοπίζει σε ψηφιακό κείμενο προκειμένου να τα χρησιμοποιήσει για να υποστηρίξει την άποψή του, αλλά και να ενισχύσει την κειμενική γνώση με τις σχετικές επιστημονικές έννοιες.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η παρούσα διδακτική πρόταση αξιοποιεί τις αρχές και τη φιλοσοφία τόσο ενός προγράμματος Κριτικού Γραμματισμού όσο και τη φιλοσοφία της Κειμενοκενομεντρικής Προσέγγισης.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με το παρόν σενάριο επιδιώκεται:

- να ενημερωθούν τα παιδιά πάνω σε έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί με θέμα το κινητό τηλέφωνο και τους κινδύνους που διατρέχει ο/η εκάστοτε χρήστης λόγω της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας που αυτό εκπέμπει
- να ενημερωθούν και να προβληματιστούν για τις πιθανές επιπτώσεις που προκαλεί στην υγεία η εκτεταμένη χρήση του, ειδικά από χρήστες της ηλικίας τους
- να ενημερωθούν και να προβληματιστούν για τα συμπτώματα που έχουν εντοπιστεί μετά τη χρήση κινητού τηλεφώνου σε χρήστες/μαθητές και χρήστες/μαθήτριες: έλλειψη αυτοσυγκέντρωσης, διάσπαση προσοχής, αίσθημα κόπωσης και πρόκληση άγχους
- να διαμορφώσουν προσωπική τεκμηριωμένη άποψη πάνω στο υπό συζήτηση θέμα

- να μάθουν να επικοινωνούν διαλεκτικά και διαλλακτικά με τους γύρω τους, συμμαθητές/τριες ή ενήλικους και να διαπραγματεύονται τις αντίθετες απόψεις
- να αποκτήσουν κριτικές δεξιότητες, ώστε, ως εγγράμματες ταυτότητες, να αξιολογούν τα ιδεολογικά υπόρρητα νοήματα ενός κειμένου

Γνώσεις για τη γλώσσα

Με το παρόν σενάριο επιδιώκεται:

- να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές/τριες τα χαρακτηριστικά του κειμενικού είδους του επιχειρήματος
- να αποκτήσουν επίγνωση των επιστημονικών εννοιών
- να ασκηθούν να διατυπώνουν επιχειρήματα
- να ανακαλύπτουν επιχειρήματα σε γραπτό κείμενο
- να ενισχύσουν το λεξιλόγιό τους κατανοώντας τι σημαίνει επιχείρημα, σχόλιο, αντίρρηση, αντίκρουση

Γραμματισμοί

Με το παρόν σενάριο επιδιώκεται:

- να μάθουν τα παιδιά να δημιουργούν έναν εννοιολογικό χάρτη με δύο φύλλα
- να μάθουν να κάνουν προσωπική σύνδεση σε ένα λογισμικό που διατίθεται ελεύθερα και υποστηρίζει τη δημιουργία εννοιολογικού χάρτη
- να μάθουν να πλοηγούνται στα διάφορα φύλλα του εννοιολογικού χάρτη
- να μάθουν να πλοηγούνται σε μια ιστοσελίδα και να εντοπίζουν πληροφορίες που τα ενδιαφέρουν
- να μάθουν να επισκέπτονται ένα ηλεκτρονικό λεξικό προκειμένου να επιβεβαιώσουν έναν ορισμό
- να γνωρίσουν το πρόγραμμα «Προσωπικής Έκφρασης Δημιουργικότητας και Φαντασίας»
- να μάθουν να επισκέπτονται έναν ενεργό υπερδεσμό

- να εξοικειωθούν με το ανοικτού τύπου λογισμικό του επεξεργαστή κειμένου (ειδικότερα: να γράφουν, να αντιγράφουν και να επικολλούν)
- να μάθουν να επισκέπτονται ένα ηλεκτρονικό λεξικό

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Οι διαφωνίες, οι αντιπαραθέσεις και οι διαφορετικές απόψεις είναι πραγματικότητα και στον μικρόκοσμο των παιδιών. Επιπλέον είναι γεγονός ότι ενήλικες, έφηβοι και παιδιά όλοι είναι –είμαστε- ενσωματωμένοι σε μια κοινωνία όπου καθημερινά συντελείται συστηματική απόπειρα να επηρεαστούν τα πιστεύω και οι θέσεις του καθενός και της καθεμιάς γύρω από απόψεις που κυριαρχούν στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο. Τα παιδιά –όπως και όλοι εν τέλει- πρέπει να μάθουν να διαπραγματεύονται τις απόψεις τους, να τοποθετούνται κριτικά απέναντι σε ό,τι διαβάζουν και, σταδιακά, να αποκτήσουν την ικανότητα να επικοινωνούν διαλεκτικά και διαλλακτικά με τις αντίθετες απόψεις, να προβαίνουν σε συνδυαστικές υπερβάσεις, αλλά και να συντάσσονται ή όχι με κάποιες θέσεις. Έτσι σιγά-σιγά θα μάθουν και να διεκδικούν από τη μια την αυτονομία τους και από την άλλη την ένταξή τους στο κοινωνικό σύνολο. Σε αυτό το πλαίσιο στο παρόν σενάριο θα συζητηθεί στην τάξη το θέμα της χρήσης του κινητού τηλεφώνου από τα παιδιά στην καθημερινή ζωή του σχολείου. Η συζήτηση θα συνδυαστεί με την επίσκεψη των παιδιών σε μια χώρα, τη «Χώρα της Επιχειρηματολογίας».

Προκειμένου τα παιδιά να πραγματοποιήσουν την παραπάνω επίσκεψη και συζήτηση, εργάζονται χωρισμένοι σε ομάδες που προηγουμένως ορίστηκαν τέσσερα δίωρα στο εργαστήριο πληροφορικής.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το κειμενικό είδος του επιχειρήματος γίνεται αντικείμενο συστηματικής διδασκαλίας ιδιαίτερα στα σχολικά εγχειρίδια της Ε΄ και της ΣΤ΄ Δημοτικού. Ειδικότερα, τα παιδιά καλούνται συχνά να εκφράσουν την άποψή τους πάνω σε ένα θέμα μέσα από διάφορες δραστηριότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού (βλ. 2^η

ενότητα «Η ζωή στην πόλη», τετράδιο εργασιών, σ. 27, δραστηριότητα 8). Επίσης, στο κειμενικό είδος του επιχειρήματος είναι αφιερωμένη η 15^η ενότητα του βιβλίου Γλώσσας της παραπάνω τάξης με θεματικό τίτλο «Τηλεόραση». Τέλος η διδασκαλία της γλώσσας με στόχο να εντοπιστεί πώς μέσα από αυτή μεταδίδονται ή αμφισβητούνται νοήματα είναι γενικότερος στόχος στο Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στο παρόν διδακτικό σενάριο με τη συνδρομή των ΤΠΕ γίνεται αξιοποίηση ενός ελκυστικού και εύκολου εργαλείου, που διατίθεται ελεύθερα στο διαδίκτυο, με στόχο τη δημιουργία εννοιολογικού χάρτη. Η δημιουργία εννοιολογικού χάρτη συμβάλλει διδακτικά, ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες να ενεργοποιήσουν τις προγενέστερες γνώσεις τους πάνω στο υπό συζήτηση θέμα, να συνοικοδομήσουν μαζί με τον/την εκπαιδευτικό σταδιακά την καινούρια γνώση, να την ενσωματώσουν στην προϋπάρχουσα, να την «αναπτύξουν», να αποκτήσουν μεταγλωσσική επίγνωση των νέων επιστημονικών εννοιών και τελικά να αποκτήσουν επίγνωση της διαδικασίας της μάθησης. Επιπλέον η δημιουργία εννοιολογικού χάρτη με τη συνδρομή των ΤΠΕ επιτρέπει την αποθήκευση της νέας γνώσης και την κατά περίπτωση επαναφορά και αξιοποίησή της ανάλογα με τις διδακτικές ανάγκες του εκάστοτε μαθήματος.

Τέλος, στο παρόν διδακτικό σενάριο αξιοποιούνται οι ΤΠΕ και ειδικότερα το διαδίκτυο, ώστε τα παιδιά να πλοηγηθούν και να διαβάσουν ψηφιακά κείμενα. Άρα διδακτικά τους δίνεται η δυνατότητα να εξοικειωθούν με τη νέα και διαφορετική πλέον σύλληψη της έννοιας του κειμένου και της γλώσσας.

Κείμενα

Στο παρόν διδακτικό σενάριο προτείνεται να αξιοποιηθούν τα παρακάτω κείμενα:

«[Τα κινητά τηλέφωνα βλέπουν σοβαρά στον εγκέφαλο](#)», άρθρο της Ειρήνης Βένιου στην ιστοσελίδα www.tovima.gr (δημοσίευση 30/06/2011)

«[Ακτινοβολία κινητών τηλεφώνων: επιπτώσεις υγείας και συμβουλές προστασίας](#)»,

Ανώνυμο άρθρο από την ιστοσελίδα <http://www.home-biology.gr>

«[Διερεύνηση των αντιλήψεων μαθητών για τη χρήση κινητών τηλεφώνων και τις επιπτώσεις τους στην υγεία](#)», έρευνα της Χρησίδος Κολοκύθας δημοσιευμένη στην ιστοσελίδα <http://www.vipapharm.com>

«Κινητά τηλέφωνα: τελικά βλάπτουν ή όχι τον παιδικό εγκέφαλο», ανάρτηση στις 27/9/2004 στο φόρουμ www.myphone.gr

«[Τα κινητά τηλέφωνα δεν προκαλούν καρκίνο του εγκεφάλου](#)», ανώνυμο άρθρο στην ιστοσελίδα <http://health.in.gr> (δημοσίευση 21/10/2011)

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Στην αρχή του μαθήματος γίνεται συζήτηση για το πώς τα παιδιά ξεπερνούν τις καθημερινές διαφωνίες και διαφορετικές απόψεις τους (π.χ. δύο ομάδες παιδιών έχουν διαφορετική άποψη για το αν θα παίξουν ποδόσφαιρο ή μπάσκετ). Προς στιγμήν εστιάζεται η προσοχή τους από την πλευρά του/της εκπαιδευτικού στο πώς τεκμηριώνουν την όποια θέση τους πάνω στο θέμα «ποδόσφαιρο ή μπάσκετ» (εκφράζουν επιχειρήματα –ο/η εκπαιδευτικός διερευνά την εξοικείωσή τους με την επιστημονική έννοια). Στη συνέχεια καλεί τους μαθητές και τις μαθήτριες να ταξιδέψουν όλοι μαζί σε μία χώρα, στη «Χώρα της... (Επιχειρηματολογίας)», την οποία παρουσιάζει σχεδιασμένη στο πρόγραμμα «Προσωπικής Έκφρασης Δημιουργικότητας και Φαντασίας» (δηλαδή δημιουργεί ο/η ίδιος/α εκπαιδευτικός ένα απλό περίγραμμα και γράφει: «Η χώρα της...»). Στο σημείο αυτό ο εκπαιδευτικός αξιοποιώντας το λογισμικό διαχείρισης τάξης που προαναφέραμε (βλ. <http://www.faronics.com/en-uk/products/insight/>) επιδεικνύει στα παιδιά τη χώρα (τη βλέπουν όλα στον προσωπικό τους Η/Υ). Στη συνέχεια τα πληροφορεί ότι θα «επισκεφθούν» τα αξιοθέατά της. Το όνομα της χώρας θα το ανακαλύψουν στην πορεία.

Έπειτα, τα παιδιά επισκέπτονται στα «έγγραφά μου» ένα αρχείο με τίτλο «Η Χώρα της... doc.» μέσα στο οποίο είναι καταχωρημένη σε ενεργό υπερδεσμό η ηλεκτρονική διεύθυνση προγράμματος δημιουργίας εννοιολογικού χάρτη <https://bubbl.us/>. Οι μαθητές και οι μαθήτριες επισκέπτονται τον ενεργό υπερδεσμό.

Αφού η κάθε ομάδα δημιουργήσει τον δικό της λογαριασμό, ο/η εκπαιδευτικός αξιοποιώντας και πάλι το λογισμικό διαχείρισης τάξης, επιδεικνύει στα παιδιά πώς δημιουργείται ένας εννοιολογικός χάρτης.

Κατόπιν, τα παιδιά καλούνται να γράψουν στο κεντρικό πλαίσιο του εννοιολογικού τους χάρτη το ερώτημα: «*Κατά τη γνώμη σας είναι απαραίτητο στα παιδιά της Ε΄ Δημοτικού να έχουν κινητό τηλέφωνο στο σχολείο;*» και παροτρύνονται να το συζητήσουν μεταξύ τους τα μέλη της κάθε ομάδας. Με το ερώτημα αυτό τα παιδιά μπαίνουν στη διαδικασία να ενεργοποιήσουν την προϋπάρχουσα γνώση τους, ενώ παράλληλα διερευνάται από την πλευρά του εκπαιδευτικού αν μπορούν να απαντήσουν με συγκεκριμένα επιχειρήματα πάνω στο υπό διερεύνηση θέμα (ανίχνευση πραγματικού αναπτυξιακού επιπέδου).

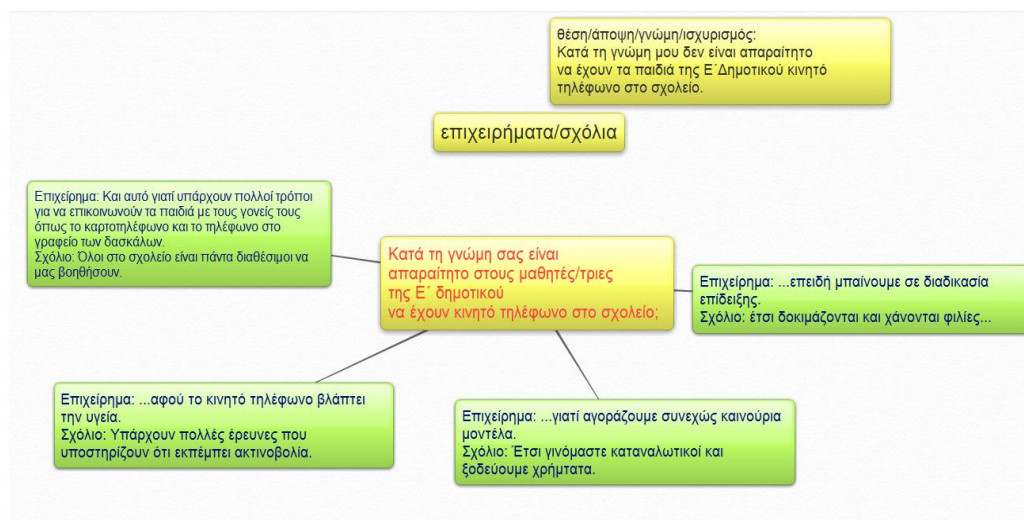
Έπειτα γίνεται ανακοίνωση των απόψεων και των επιχειρημάτων στην ολομέλεια. Τα παιδιά παροτρύνονται να δημιουργούν ακτινωτά και να καταγράφουν τα επιχειρήματα που ανακοινώνουν σε νέα πλαίσια, στον εννοιολογικό τους χάρτη. Με κατάλληλες ερωτήσεις επιδιώκεται να εκμαιευτούν οι επιστημονικές έννοιες *άποψη/ισχυρισμός/θέση/γνώμη, επιχείρημα* (για παράδειγμα: -εσύ, Γιάννη, υποστηρίζεις ότι δεν είναι απαραίτητο... άρα με αυτό τον τρόπο εκφράζεις την ....- *άποψη/γνώμη/θέση/ισχυρισμό* σου. Πώς υποστηρίζεις την άποψή σου; Τι χρησιμοποιείς; -*επιχειρήματα*). Η επιστημονική έννοια «επιχείρημα» αρχίζει να σταθεροποιείται στη συζήτηση και να γίνεται συνείδηση στα παιδιά (μετάβαση στη ζώνη επικείμενης ανάπτυξης). Με αυτόν τον τρόπο σταδιακά και μέσα από τις προφορικές αλληλεπιδράσεις αρχίζει να συνοικοδομείται και η δομή του επιχειρηματολογικού κειμένου. Παράλληλα και προκειμένου να βοηθηθούν τα παιδιά, ώστε να βρουν επιχειρήματα πάνω σε αυτό το θέμα, χρησιμοποιούνται ως πηγή άρθρα με συναφές περιεχόμενο από το διαδίκτυο. Την επιλογή των άρθρων έχει κάνει εκ των προτέρων ο εκπαιδευτικός και τα έχει καταχωρήσει σε ενεργούς υπερδεσμούς στο αρχείο με όνομα «*Η χώρα της....doc*».

Στη συνέχεια επισημαίνεται ότι όλα αυτά τα επιχειρήματα είναι το εισιτήριο για να επισκεφθεί η τάξη το πρώτο αξιοθέατο της χώρας της .... (ζητείται από τα παιδιά να

μαντέψουν το όνομα της Χώρας: Επιχειρηματολογία), δηλαδή το *επιχείρημα*. Το αξιοθέατο «επιχείρημα» προστίθεται ως ταμπελάκι στο εσωτερικό της χώρας.

Κατόπιν διευκρινίζεται ότι τα επιχειρήματα πρέπει να γίνουν πιο σταθερά ή ισχυρά. Ακολουθεί συζήτηση και τα επιχειρήματα ενισχύονται με ένα *σχόλιο* το οποίο τα παιδιά επίσης αναγράφουν κάτω από το επιχείρημα (ο/η εκπαιδευτικός δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στο δομικό στοιχείο *σχόλιο* προκειμένου τα παιδιά να το συνειδητοποιήσουν και να αρχίσουν να το χρησιμοποιούν αποτελεσματικά). Τους επισημαίνεται ότι μόλις γνώρισαν το δεύτερο αξιοθέατο της χώρας της Επιχειρηματολογίας και προτρέπονται να το τοποθετήσουν ως ταμπελάκι στο εσωτερικό της. Τέλος τους ζητείται να δοκιμάσουν να δώσουν προφορικά έναν ορισμό για το τι είναι επιχείρημα και τι σχόλιο ([2^ο Φύλλο εργασίας](#)).

Όσον αφορά στον εννοιολογικό χάρτη αναμένεται περίπου το παρακάτω αποτέλεσμα:

Στο σημείο αυτό της διδακτικής πορείας μπορεί να γίνει η αξιολόγηση της γνώσης: τα παιδιά παροτρύνονται να διαβάσουν σιωπηλά το ερώτημα που κατέγραψαν στο κέντρο του εννοιολογικού χάρτη και όσα γράφονται ακτινωτά γύρω από αυτόν και τους ζητείται να επισημάνουν τη μεταξύ τους σχέση. Κατόπιν ελαχιστοποιούν τον εννοιολογικό χάρτη, ο εκπαιδευτικός επαναλαμβάνει το ίδιο ερώτημα που κυριαρχεί στη συζήτηση της τάξης και ζητάει από τα παιδιά να επαναλάβουν ουσιαστικά όσα

προανέφεραν και ταυτόχρονα δίνει έμφαση στο να χρησιμοποιούν τα ίδια τα παιδιά στον προφορικό τους λόγο τις νέες επιστημονικές έννοιες «θέση/άποψη/γνώμη/ισχυρισμός, επιχείρημα, σχόλιο». Τέλος καλούνται να δώσουν και γραπτά τον ορισμό τι είναι *επιχείρημα* και τι είναι *σχόλιο* και να τον επιβεβαιώσουν επισκεπτόμενα ένα ηλεκτρονικό λεξικό.

Κατά τη διεξαγωγή της συζήτησης στην τάξη κατά κανόνα θα εκφραστεί από τα παιδιά και η αντίθετη άποψη. Αν όχι, παροτρύνονται από τον εκπαιδευτικό να διαβάσουν συναφή κείμενα στο διαδίκτυο που να τη διατυπώνουν και προκαλείται συζήτηση. Ενθαρρύνονται οι προφορικές αλληλεπιδράσεις που εκφράζουν τη διαφορετική άποψη. Στη συζήτηση αρχίζει να υπεισέρχεται η επιστημονική έννοια «*Αντίρρηση*». Καλλιεργείται κλίμα διαλόγου ώστε τα παιδιά να διαλεχθούν μεταξύ τους και να αντικρούσουν (επιστημονική έννοια: «*Αντίκρουση*») το ένα την αντίρρηση του άλλου. Ο/η εκπαιδευτικός στο σημείο αυτό κυρίως περιορίζεται στο να συντονίσει τη συζήτηση. Τα παιδιά εμβαπτίζονται στο προφορικό επιχείρημα και προσπαθούν το ένα να αποδυναμώσει τα επιχειρήματα του άλλου με στόχο να υποστηρίξει το καθένα τη δική του άποψη.

Παράλληλα παροτρύνονται να δημιουργήσουν νέο εννοιολογικό χάρτη. Στο κεντρικό πλαίσιο μπαίνει το ίδιο ερώτημα «*Κατά η γνώμη σας είναι απαραίτητο στους μαθητές/τριες της Ε΄ Δημοτικού να έχουν κινητό τηλέφωνο στο σχολείο;*». Δημιουργούνται νέα πλαίσια ακτινωτά και αναγράφονται οι εκφρασμένες αντιρρήσεις και αντικρούσεις. Γίνεται συστηματική προσπάθεια από την πλευρά του εκπαιδευτικού να χρησιμοποιούν με επιτυχία τα παιδιά στις προφορικές τους αλληλεπιδράσεις τις νέες επιστημονικές έννοιες *αντίρρηση/αντίκρουση*.

Αναμένεται περίπου το παρακάτω αποτέλεσμα:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

θέση/άποψη/γνώμη/ισχυρισμός:
Η δική μου άποψη είναι ότι πρέπει να έχουν τα παιδιά της Ε' Δημοτικού κινητό τηλέφωνο στο σχολείο.

αντιρρήσεις/αντικρούσεις

Κατά τη γνώμη σας είναι απαραίτητο στους μαθητές/τριες της Ε' δημοτικού να έχουν κινητό τηλέφωνο στο σχολείο;

Αντίρρηση: Πιστεύω ότι χρειάζεται το κινητό στο σχολείο, γιατί μπορεί να χαλάσει το τηλέφωνο του σχολείου και να μην μπορεί κανείς να επικοινωνήσει για κάτι επείγον.
Αντίκρουση: Αυτό καταρχήν συμβαίνει πολύ σπάνια, όμως υπάρχει και το κινητό τηλέφωνο των δασκάλων...

Αντίρρηση: Πρόσφατα διάβασα ότι υπάρχουν έρευνες που υποστηρίζουν ότι τα κινητά τηλέφωνα δε βλάπτουν την υγεία.
Αντίκρουση: Έχει σημασία να δεις ποιος κάνει αυτή την έρευνα... μήπως κάποια εταιρεία κινητής τηλεφωνίας;

(3^ο Φύλλο εργασίας)

Τους επισημαίνεται ότι μόλις γνώρισαν άλλα δύο αξιοθέατα της χώρας της Επιχειρηματολογίας και παροτρύνονται να τα τοποθετήσουν ως ταμπελάκια σε αυτή.

Στο σημείο αυτό γίνεται αξιολόγηση της γνώσης για τα δομικά στοιχεία *αντίρρησης/αντίκρουση* με τον ίδιο τρόπο που προαναφέρθηκε και για τα δομικά στοιχεία *επιχείρημα/σχόλιο*.

Τέλος η συζήτηση καταλήγει σε συμπέρασμα ανάλογα με το ποια άποψη εδραιώθηκε ισχυροποιημένη στη συζήτηση της τάξης. Στα παιδιά επισημαίνεται το νέο δομικό στοιχείο «*συμπέρασμα*» και προστίθεται ως ταμπελάκι στη «Χώρα της Επιχειρηματολογίας».

Ως τελική αξιολόγηση γίνεται ανακεφαλαίωση της διδακτικής πορείας και επιγραμματική αναφορά του περιεχομένου της από τα παιδιά.

Καταλήγοντας, η αποτελεσματικότητα του παραπάνω σεναρίου θα κριθεί από τα εξής:

- αν τα παιδιά συνειδητοποίησαν τα δομικά στοιχεία του επιχειρηματολογικού κειμένου
- αν η επίδειξη της δημιουργίας εννοιολογικού χάρτη μέσω του προγράμματος «Διαχείρισης Τάξης» συνέβαλε αποτελεσματικά στη δημιουργία του από τα παιδιά

- αν η χρήση και η σταδιακή οικοδόμηση των εννοιολογικών χαρτών συνέβαλε στη συνειδητοποίηση από την πλευρά των παιδιών της δομής του επιχειρήματος
- αν έμαθαν τα παιδιά να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά στον προφορικό τους λόγο τις νέες επιστημονικές έννοιες
- αν η καταγραφή των επιστημονικών εννοιών στον εννοιολογικό χάρτη και η σύνδεσή τους με συγκεκριμένα παραδείγματα συνέβαλε σε αυτό
- αν κυριάρχησαν στη συζήτηση τα παιδιά και κυρίως, όταν διατυπώνονταν οι αντίθετες απόψεις
- αν η χρήση παραμυθικού πλαισίου και ο σχεδιασμός του ενίσχυσε το ενδιαφέρον και διευκόλυνε την εκμάθηση των επιστημονικών εννοιών λειτουργώντας ανατροφοδοτικά.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^η Διδακτική ενότητα: «Θέση, επιχείρημα, σχόλιο»

1^ο Φύλλο εργασίας (ολομέλεια):

1. Να πάτε στα «Εγγραφέ μου» και να επιλέξετε το αρχείο με όνομα: «Η Χώρα της.... doc.». Να ανοίξετε το αρχείο και να επισκεφθείτε την ηλεκτρονική/διεύθυνση <https://bubbl.us/> η οποία είναι σε ενεργό υπερδεσμό.
2. Με το πρόγραμμα αυτό μπορούμε να δημιουργήσουμε έναν εννοιολογικό χάρτη. Να παρακολουθήσετε τη δική μου παρουσίαση δημιουργίας του χάρτη (ο/η εκπαιδευτικός δίνει οδηγίες έναρξης δημιουργίας του χάρτη, εξηγεί ότι πρέπει η κάθε ομάδα να βάλει το δικό της όνομα χρήστη και κωδικό πρόσβασης και επιδεικνύει τα εργαλεία και τις δυνατότητες του χάρτη. Κάνει μια-δυ δοκιμές).

2^ο Φύλλο εργασίας (ομάδες)

1. Να δημιουργήσετε η κάθε ομάδα το δικό σας εννοιολογικό χάρτη βάζοντας ένα όνομα χρήστη και έναν κωδικό πρόσβασης. Να τα σημειώσετε και στο ψηφιακό αρχείο σας με τίτλο «Η Χώρα της... doc.» για να μην τα ξεχάσετε.
2. Να γράψετε στο κεντρικό πλαίσιο το ερώτημα: «Κατά τη γνώμη σας είναι απαραίτητο στα παιδιά της Ε΄ Δημοτικού να έχουν κινητό τηλέφωνο στο σχολείο;»
3. Να συζητήσετε το θέμα μεταξύ σας οι ομάδες
4. Να ανακοινώσετε τις σκέψεις σας στην ολομέλεια και ταυτόχρονα να δημιουργήσετε ακτινωτά νέα πλαίσια στον εννοιολογικό σας χάρτη και να προσθέτετε εκεί κάθε νέο επιχείρημα.
3. Να ελαχιστοποιήσετε τον εννοιολογικό σας χάρτη και να επισκεφτείτε από το ψηφιακό φύλλο εργασίας σας τις παρακάτω ηλεκτρονικές διευθύνσεις. Η Α΄ ομάδα να διαβάσει το άρθρο που φιλοξενείται σε αυτή την ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://www.tovima.gr/science/medicine-biology/article/?aid=408871>

και να απαντήσει στα εξής ερωτήματα:

- α) Ποια είναι η γνώμη των συγγραφέων για την απεριόριστη χρήση κινητού τηλεφώνου από τα παιδιά της σχολικής ηλικίας;
- β) Κατά τη γνώμη σας μπορούμε να εμπιστευθούμε τις πληροφορίες που μας δίνει το παραπάνω άρθρο; Να υποστηρίξετε την άποψή σας

οι Β΄ και Γ΄ ομάδες το άρθρο που φιλοξενείται σε αυτή την ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://www.home-biology.gr/index.php/asirmata-ilektromagnitika-pedia-ipsilis-sixnotitas/epiptoseis-aktinovolia-kinita-tilefona>

και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα:

- α) Ποια είναι η γνώμη των συγγραφέων για την απεριόριστη χρήση κινητού τηλεφώνου από τα παιδιά της σχολικής ηλικίας;
- β) Ποιες επιπτώσεις καταγράφονται στο άρθρο;
- γ) Κατά τη γνώμη σας μπορούμε να εμπιστευθούμε τις πληροφορίες που μας δίνει το παραπάνω άρθρο; Να υποστηρίξετε την άποψή σας

και οι Δ΄, Ε΄ ομάδες από το άρθρο

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

<http://www.vipapharm.com/greek/free-online-journals/education/education-articles/xrysii-kolokutha/kinita-kolokytha.htm> :

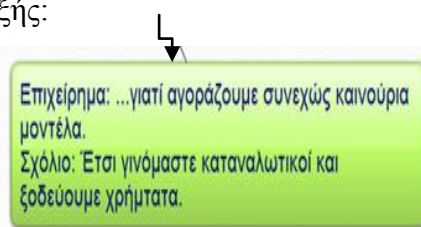
να διαβάσετε το «**3.2 Συζήτηση αποτελεσμάτων**». Να προσπαθήσετε να απαντήσετε στα εξής ερωτήματα:

α) Γιατί τα παιδιά θα άλλαζαν το κινητό τους;
β) Ποιες συνέπειες στην υγεία κατέγραψαν τα παιδιά από τη χρήση των κινητών τηλεφώνων;

γ) Κατά τη γνώμη σας μπορούμε να εμπιστευθούμε τις πληροφορίες που μας δίνει το παραπάνω άρθρο; Να υποστηρίξετε την άποψή σας.

(Ακολουθεί συζήτηση. Ο εκπαιδευτικός επαναλαμβάνει το κεντρικό ερώτημα και επιδιώκεται να συνοικοδομηθούν επιχειρήματα. Για τον σκοπό αυτό τα παιδιά καλούνται να αξιοποιήσουν τις πληροφορίες που διαβάζουν στα παραπάνω άρθρα. Τα νέα επιχειρήματα προστίθενται στον εννοιολογικό χάρτη. Επίσης τα επιχειρήματα ενισχύονται με σχόλια).

4. Να αναγράψετε σε κάθε πλαίσιο ποια σκέψη σας είναι το επιχείρημα και ποια το σχόλιο ως εξής:

5. Να βάλετε στον εννοιολογικό σας χάρτη νέο πλαίσιο ως τίτλο και να γράψετε σε αυτό: επιχειρήματα/σχόλια.

6. Να δοκιμάσετε να δώστε γραπτούς ορισμούς για το τι είναι επιχείρημα και τι σχόλιο στο ψηφιακό φύλλο εργασίας σας «Η Χώρα της....doc»

2^η Διδακτική ενότητα: Θέση, αντίρρηση, αντίκρουση

3^ο Φύλλο εργασίας (ομάδες)

1. Να δημιουργήσετε η κάθε ομάδα νέο φύλλο στον εννοιολογικό σας χάρτη
2. Να κάνετε αντιγραφή/επικόλληση από το προηγούμενο φύλλο στο κεντρικό πλαίσιο το ερώτημα: «Κατά τη γνώμη σας είναι απαραίτητο στα παιδιά της Ε΄ Δημοτικού να έχουν κινητό τηλέφωνο στο σχολείο;»
3. Να καταγράψετε τις αντίθετες απόψεις ακτινωτά σε νέα πλαίσια.
4. Να ελαχιστοποιήσετε τον εννοιολογικό σας χάρτη και να επισκεφτείτε από το ψηφιακό φύλλο εργασίας σας τις παρακάτω ηλεκτρονικές διευθύνσεις. Οι Α΄ και Β΄ ομάδες επισκεφθείτε το άρθρο που φιλοξενείται σε αυτή την ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://health.in.gr/news/scienceprogress/article/?aid=1231134051>

να διαβάσετε τον τίτλο του άρθρου και τις πέντε τελευταίες παραγράφους. Ποια είναι η γνώμη σας, τα κινητά τηλέφωνα βλάπτουν την υγεία των παιδιών; Μήπως μπορούν να τα χρησιμοποιούν άφοβα;

Οι Γ΄, Δ΄ και Ε΄ ομάδες να διαβάσετε το παρακάτω άρθρο

<http://www.myphone.gr/forum/showthread.php?t=43129> και να απαντήσετε στο εξής ερώτημα Μπορούμε να εμπιστευθούμε τις πληροφορίες αυτού του άρθρου; Αν ναι, γιατί; Αν όχι, γιατί;

(Ακολουθεί συζήτηση. Ο εκπαιδευτικός επαναλαμβάνει το κεντρικό ερώτημα και επιδιώκεται να συνοικοδομηθούν οι αντιρρήσεις και οι αντικρούσεις. Για το σκοπό αυτό τα παιδιά καλούνται να αξιοποιήσουν τις πληροφορίες που διαβάζουν στα παραπάνω άρθρα. Οι αντιρρήσεις/αντικρούσεις προστίθενται στον εννοιολογικό χάρτη).

5. Να αναγράψετε σε κάθε πλαίσιο ποια σκέψη σας είναι η *αντίρρηση* και ποια η *αντίκρουση* ως εξής:

Αντίρρηση: Πιστεύω ότι χρειάζεται το κινητό στο σχολείο, γιατί μπορεί να χαλάσει το τηλέφωνο του σχολείου και να μην μπορεί κανείς να επικοινωνήσει για κάτι επείγον.
Αντίκρουση: Αυτό καταρχήν συμβαίνει πολύ σπάνια, όμως υπάρχει και το κινητό τηλέφωνο των δασκάλων...

6. Να βάλετε στον εννοιολογικό σας χάρτη νέο πλαίσιο ως τίτλο και να γράψετε σε αυτό: αντιρρήσεις/αντικρούσεις.

7. Να δοκιμάσετε να δώστε γραπτούς ορισμούς για το τι είναι *αντίρρηση* και τι *αντίκρουση* στο ψηφιακό φύλλο εργασίας σας «Η Χώρα της...doc»

Δίνονται αυτόνομα τα φύλλα εργασίας σε εκτυπώσιμες μορφές. Χρησιμοποιούνται υπερσύνδεσμοι με τη διδακτική πορεία, ανάλογα με τη θέση του φύλλου εργασίας στην περιγραφή.

Ζ. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Η μεθοδολογία του σεναρίου μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε κάθε περίπτωση ημιτυπικής και άτυπης εκπαίδευσης όπου τα παιδιά καλούνται να πάρουν θέση γύρω από ένα θέμα.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Στην παραπάνω διδακτική πρόταση ως αφετηρία για τον εκπαιδευτικό μπορεί να αποτελέσει μία τρέχουσα διαφωνία των παιδιών ή ένα θέμα που απασχολεί τη σχολική κοινότητα και για το οποίο υπάρχουν διαφορετικές απόψεις. Όλη η παραπάνω μεθοδολογία μπορεί να προσαρμοστεί σε αυτό το θέμα. Σε κάθε περίπτωση είναι σημαντικό να «εμβαπτιστούν» τα παιδιά στο προφορικό επιχείρημα (όχι μόνο να εντοπίζουν επιχειρήματα σε ένα κείμενο) αλλά και να βιώσουν την κατάσταση αντίρρησης/αντίκρουση. Προκειμένου να πραγματοποιηθεί απρόσκοπτα η διεξαγωγή του μαθήματος για την εξοικείωση των παιδιών με το λογισμικό δημιουργίας εννοιολογικού χάρτη και προσωπικού λογαριασμού μπορεί να αξιοποιηθεί η ώρα Πληροφορικής που διατίθεται από το ωρολόγιο πρόγραμμα.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ι.Ε.Π. 2011. Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στην υποχρεωτική εκπαίδευση (Δημοτικό & Γυμνάσιο), Οδηγός για τον εκπαιδευτικό <http://ebooks.edu.gr/2013/newps.php>

Κόμης, Β. & Κ. Ντίνας. 2011. *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της γλώσσας και της λογοτεχνίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, <http://www.greeklanguage.gr/node/803> [07.10.2012]

Κουτσογιάννης, Δ. 2011. *Εφηβικές Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού και ταυτότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Σαμαρά, Σ. & Τ. Κωστούλη. 2008. *Διαδικασίες συνοικοδόμησης κειμενικών ειδών και επικοινωνιακών πλαισίων σε μια σχολική τάξη: μια Κοινωνικοπολιτισμική*

Προσέγγιση. Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα, τόμος 28, σελ. 349-362. Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ

Σαμαρά, Σ. 2009. Η διδασκαλία του κειμενικού είδους του επιχειρήματος στο πλαίσιο του σχολικού γραμματισμού. Θεωρία και Πράξη. Θεσσαλονίκη

Φραγκάκη, Μ. & Ζ. Φορτούνη. . Εννοιολογικοί χάρτες. Ορισμός-Παιδαγωγικό πλαίσιο.

<http://peiramatismoi.wikispaces.com/%CE%95%CE%9D%CE%9D%CE%9F%CE%99%CE%9F%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%99+%CE%A7%CE%91%CE%A1%CE%A4%CE%95%CE%A3+%28inspiration.CmapTools%29> [07.10.2012]

Χατζησαββίδης, Σ., Κωστούλη, Τ., Τσιπλάκου, Σ. Σ. Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής γλώσσας

http://www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/Glossa/epimorfosi_seminaria_analytikou.html
[07.10.2012]